

# คำแนะนำในการยกร่างรายละเอียดการประดิษฐ์

1. รายละเอียดการประดิษฐ์ เป็นส่วนที่ผู้ขอจะต้องจัดทำขึ้นเอง โดยจะต้องมีลักษณะดังที่กล่าวข้างต้น ทั้งนี้โดยจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (พ.ศ.2522) ออกตามความในพระราชบัญญัติสิทธิบัตรด้วย กฎกระทรวงดังกล่าวกำหนดว่ารายละเอียดต้องระบุหัวข้อเรื่องตามลำดับดังต่อไปนี้

**ชื่อที่แสดงถึงการประดิษฐ์** จะต้องระบุว่าการประดิษฐ์นั้นคืออะไร โดยระบุถึงลักษณะสำคัญของการประดิษฐ์นั้นด้วย เช่น พัดลมไฟฟ้า กรรมวิธีหล่อผนังคอนกรีต เต้าอบไฟฟ้า แบบจ่ายความร้อน เป็นต้น จะต้องไม่ใช่ชื่อที่ตั้งขึ้นเองหรือเครื่องหมายการค้า เช่น เต้าอบไฟฟ้าสุรชัย และจะต้องไม่ใช่ชื่อที่เป็นการอวดอ้างสรรพคุณ เช่น เต้าแก๊สมหัศจรรย์ หรือปากกาเนรมิต เป็นต้น

**สาขาวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการประดิษฐ์** จะต้องระบุว่าการประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร จัดอยู่ในสาขาวิทยาการหรือเทคโนโลยีด้านใด เช่น วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมไฟฟ้า เคมี ฟิสิกส์ เป็นต้น

**ภูมิหลังของศิลปะหรือวิทยาการที่เกี่ยวข้อง** จะต้องระบุลักษณะของการประดิษฐ์ที่มีอยู่ก่อนแล้ว พร้อมทั้งข้อบกพร่องต่างๆ หรือปัญหาของการประดิษฐ์ดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่าการประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรนั้นแตกต่างกับการประดิษฐ์ที่มีอยู่ก่อนแล้วอย่างไรและเพียงใด ตัวอย่างเช่น การขอรับสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร สำหรับอุปกรณ์และวิธีการวัดความยาวของวัตถุโดยความยาวคลื่นแสงเลเซอร์ ดังกล่าวข้างต้น ในหัวข้อนี้จะระบุว่า “ก่อนที่จะคิดประดิษฐ์การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรนี้ การวัดความยาวจะทำโดยเทียบกับความยาวมาตรฐาน 1 เมตร ที่ทำจากโลหะผสมระหว่างนิกอนกับโครเมียมหรือที่เรียกกันว่า “นิโครม” ความยาวดังกล่าวอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากสัมประสิทธิ์การขยายตัวของโลหะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ ซึ่งเป็นเหตุให้ความยาวมาตรฐานดังกล่าวนั้นไม่คงที่” ในกรณีที่เป็นการประดิษฐ์ที่ยังไม่เคยมีมาก่อนเลย ผู้ขออาจจะระบุถึงปัญหาในทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกระตุ้นให้เกิดแนวคิดดังกล่าว

**การเปิดเผยการประดิษฐ์โดยสมบูรณ์** จะต้องระบุถึงรายละเอียดของการประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร ว่ามีลักษณะโครงสร้าง ส่วนประกอบ องค์ประกอบ หรือขั้นตอนอย่างไรบ้าง การบรรยายในหัวข้อนี้จะต้องละเอียดสมบูรณ์ และชัดเจนพอที่จะทำให้ผู้มีความชำนาญในระดับสามัญในสาขาวิทยาการนั้นๆ สามารถอ่านแล้วเข้าใจถึงการประดิษฐ์นั้นได้ และสามารถนำไปใช้และปฏิบัติตามการประดิษฐ์นั้นได้ด้วย ในหัวข้อการเปิดเผยการประดิษฐ์โดยสมบูรณ์นี้ ผู้เขียนควรคำนึงถึงความชัดเจนเป็นหลัก ดังนั้นควรกำหนดลักษณะและขั้นตอนการบรรยายให้ดี หากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับกลไก หรือเครื่องมือต่างๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการอธิบายประกอบในกรณีดังกล่าว การอ้างอิงลักษณะทางโครงสร้างในหัวข้อนี้จะต้องสอดคล้องกับรูปเขียนด้วย ตัวอย่างในกรณีที่เป็นการขอรับสิทธิบัตรสำหรับเครื่องมือหรือกลไก ในขั้นแรกควรอธิบายถึงส่วนประกอบ

หรือโครงสร้างของการประดิษฐ์นั้นว่ามีส่วนประกอบอย่างไรประกอบกันในลักษณะใด และประกอบกันแล้วจะให้ผลในทางปฏิบัติอย่างไร ขั้นที่สองควรอธิบายถึงระบบการทำงานหรือกรรมวิธีในการผลิต เริ่มตั้งแต่นำวัตถุดิบเข้าระบบและผ่านขบวนการต่างๆของอุปกรณ์ ซึ่งควรระบุถึงรายละเอียดของขั้นตอนนั้นๆด้วยจนกระทั่งได้เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จออกมา

**คำอธิบายรูปเขียนโดยย่อ** จะต้องระบุถึงรูปเขียนที่เสนอมาพร้อมกับคำขอ (ถ้ามี) โดยระบุว่า รูปเขียนแต่ละรูปแสดงถึงส่วนใดของการประดิษฐ์ เช่น รูปที่ 1 แสดงถึงส่วนประกอบทั้งหมดของเครื่องจักร รูปที่ 2 แสดงถึงส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของเครื่องจักร เป็นต้น

**วิธีการในการประดิษฐ์ที่ดีที่สุด** ในกรณีที่มีการระบุในหัวข้อการเปิดเผยการประดิษฐ์โดยสมบูรณ์ ถึงวิธีการประดิษฐ์หลายวิธี ผู้ขอจะต้องระบุถึงวิธีการประดิษฐ์ที่ดีที่สุด แต่ถ้ามีการเปิดเผยวิธีการประดิษฐ์ เพียงวิธีเดียวในหัวข้อการเปิดเผยการประดิษฐ์โดยสมบูรณ์ ผู้ขอก็สามารถระบุ “วิธีการในการประดิษฐ์ที่ดีที่สุด” ได้แก่ วิธีการดังที่ได้บรรยายไว้ในหัวข้อการเปิดเผยการประดิษฐ์โดยสมบูรณ์”

การใช้ประโยชน์ของการประดิษฐ์ในการผลิตทางอุตสาหกรรม หัตถกรรม เกษตรกรรม หรือพาณิชย์กรรม ในกรณีที่มีลักษณะของการประดิษฐ์เองไม่สามารถแสดงได้ว่าจะนำไปใช้ในการผลิตในด้านต่างๆได้หรือไม่เป็นอย่างไร เช่นการประดิษฐ์สารประกอบเคมีชนิดใหม่ ผู้ขอจะอธิบายให้เห็นว่าสามารถนำเอาการประดิษฐ์นั้นไปใช้ในทางใดบ้าง และมีประโยชน์อย่างไร แต่ถ้าโดยลักษณะของการประดิษฐ์นั้นเองแสดงให้เห็นได้อยู่แล้วว่าสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการผลิตได้ ก็ไม่จำเป็นต้องมีหัวข้อนี้

## 2. ข้อถือสิทธิ

**ข้อถือสิทธิ** เป็นส่วนที่ผู้ขอรับสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร ระบุถึงขอบเขตของการประดิษฐ์ที่ต้องการได้รับความคุ้มครอง ข้อถือสิทธิเปรียบได้กับการกำหนดขอบเขตอันเป็นพื้นที่ที่เป็นสิทธิของเจ้าของโฉนดที่ดิน ข้อถือสิทธิจะกำหนดขอบเขตอันเกี่ยวกับลักษณะของการประดิษฐ์ที่เป็นสิทธิของผู้ทรงสิทธิที่บุคคลอื่นมีหน้าที่ที่จะต้องเคารพและละเว้นจากการกระทำอันจะเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร

**ข้อถือสิทธิ** เป็นการระบุถึงส่วนของการประดิษฐ์ที่ผู้ขอต้องการสงวนสิทธิมิให้คนอื่นแสวงหาผลประโยชน์จากการประดิษฐ์ โดยหลักการทั่วไปแล้ว ขอบเขตของการประดิษฐ์ที่ระบุในข้อถือสิทธิจะต้องไม่กว้างหรือเกินไปกว่าที่ผู้ขอได้ทำการประดิษฐ์นั้น และที่ได้เปิดเผยในรายละเอียดการประดิษฐ์ ดังนั้นหากผู้ขอต้องการขอถือสิทธิในลักษณะของส่วนของการประดิษฐ์ ก็จะต้องเปิดเผยรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะส่วนนั้นของการประดิษฐ์โดยสมบูรณ์ ชัดแจ้ง และรัดกุมในรายละเอียดด้วย ข้อถือสิทธิต้องระบุลักษณะของการประดิษฐ์ที่ผู้ขอประสงค์จะขอรับความคุ้มครองโดยชัดแจ้ง รัดกุม และสอดคล้องกับรายละเอียดการประดิษฐ์ ถ้าข้อถือสิทธิไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด คำขอนั้นอาจถูกปฏิเสธได้ หลักที่ว่าข้อถือสิทธิจะต้อง

สอดคล้องกับรายละเอียดการประดิษฐ์ ได้กล่าวถึงแล้วข้างต้น ส่วนที่ว่าข้อถือสิทธิจะต้องชัดเจนและรัดกุมนั้น พอสรุปได้ว่ามีอยู่ 2 ความหมายดังนี้

### 2.1 ลักษณะของถ้อยคำที่ใช้จะต้องชัดเจนและรัดกุม

ถ้อยคำที่ใช้จะต้องชัดเจน ห้ามใช้ถ้อยคำที่คลุมเครือหรือมีความหมายเพื่อเลือกแบบกว้างๆ เช่น ระบุว่าส่วนประกอบส่วนหนึ่งของการประดิษฐ์นั้น “ทำจากโลหะหรือสิ่งที่คล้ายคลึงกัน” ย่อมไม่ชัดเจน เพราะสิ่งที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับโลหะมีมากมาย

### 2.2 ลักษณะของการแยกและจัดลำดับข้อถือสิทธิ

ความชัดเจนและรัดกุมของข้อถือสิทธิอาจเกิดขึ้นจากวิธีการแยกและการจัดลำดับข้อถือสิทธิ รวมทั้งการอ้างอิงถึงข้อถือสิทธิอื่นๆ ในคำขอเดียวกันนั้นด้วยการพิจารณาว่าควรแยกข้อถือสิทธิออกเป็นหลายข้อหรือควรมีข้อถือสิทธิเพียงข้อเดียวหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะของการประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร ว่าการประดิษฐ์นั้นมีลักษณะองค์ประกอบหรือโครงสร้างซับซ้อนหรือไม่เพียงใด ถ้าเป็นการประดิษฐ์ที่ไม่ซับซ้อนก็ไม่ควรแยกข้อถือสิทธิเป็นหลายข้อ เพราะจะทำให้ขาดความชัดเจนและรัดกุม ในทางกลับกันถ้าเป็นการประดิษฐ์ที่ซับซ้อนมาก หากไม่แยกข้อถือสิทธิออกเป็นหลายๆข้อก็จะทำให้ขาดความชัดเจนและรัดกุม เช่นเดียวกัน ข้อถือสิทธิที่ใช้ระบุถึงลักษณะทางเทคนิคอันเป็นสาระสำคัญของการประดิษฐ์เรียกว่า “**ข้อถือสิทธิหลัก**” ส่วนข้อถือสิทธิที่ระลึกถึงลักษณะทางเทคนิคอันเป็นลักษณะพิเศษหรือรายละเอียดปลีกย่อย เรียกว่า “**ข้อถือสิทธิรอง**” โดยทั่วไปการประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรมักมีลักษณะที่ไม่ซับซ้อนมาก จึงมักจะมีข้อถือสิทธิหลักเพียงข้อเดียวและมีข้อถือสิทธิรองอีก 2-3 ข้อ ในกรณีที่ข้อถือสิทธิหลักเพียงข้อเดียวไม่สามารถคลุมถึงลักษณะทางเทคนิคของการประดิษฐ์ได้ทั้งหมด ผู้ขอจะระบุข้อถือสิทธิหลักหลายข้อสำหรับลักษณะของการประดิษฐ์ประเภทเดียวกันในคำขอรับสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร ฉบับหนึ่งก็ได้ การอ้างอิงข้อถือสิทธิอื่นในข้อถือสิทธิรองนั้น จะต้องอ้างในลักษณะที่เป็นทางเลือกเท่านั้น ประกอบด้วยเครื่องเขย่งที่มีลักษณะพิเศษ... แต่จะระบุว่า 6.เครื่องซักผ้าตาม 1 และ 4 ซึ่งประกอบด้วยเครื่องเขย่งที่มีลักษณะพิเศษ ไม่ได้

### 3.รูปเขียน (ถ้ามี)

เป็นส่วนที่จะช่วยให้ผู้อ่านคำขอรับสิทธิบัตรสามารถเข้าใจรายละเอียดการประดิษฐ์ได้ดีขึ้น ดังนั้น กฎหมายจึงกำหนดว่า หากจำเป็นเพื่อที่จะทำให้สามารถเข้าใจการประดิษฐ์โดยทั่วไป รูปเขียนมักจะจำเป็นในกรณีที่เป็นการขอรับสิทธิบัตรสำหรับการประดิษฐ์ในสาขาวิศวกรรมเครื่องกล ฟิสิกส์ด้วย หากผู้ขอไม่ยื่นรูปเขียนในกรณีที่จำเป็นคำขอนั้นอาจถูกปฏิเสธได้ รูปเขียนจะต้องแสดงให้เห็นชัดเจนสอดคล้องกับรายละเอียดการประดิษฐ์และเป็นไปตามหลักวิชาการเขียนแบบ ตามลักษณะและวิธีที่อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา กำหนด เช่น จะต้องเขียนด้วยหมึกสีดำเข้มที่สามารถอยู่ได้ทนนาน และห้ามระบายสี เขียนโดยใช้อุปกรณ์การเขียนแบบ มีสัดส่วนที่ถูกต้อง และใช้สัญลักษณ์ (Drawing Symbols) ตามที่กำหนด

**รูปเขียน** ให้แสดงรูปเขียนที่ช่วยให้สามารถเข้าใจถึงลักษณะของการประดิษฐ์นี้ได้ดียิ่งขึ้น รูปเขียนนี้ ต้องเป็นรูปที่เขียนขึ้นตามหลักวิชาการการเขียนแบบ คือใช้เครื่องมือในการวาดเขียน เช่น การลากเส้นตรงต้องใช้ไม้บรรทัด การวาดรูปวงกลมต้องใช้วงเวียนหรือเครื่องเขียนแบบอื่นๆ (รูปถ่ายไม่สามารถใช้ประกอบการพิจารณาได้) และให้มีหมายเลขชี้แสดงชิ้นส่วนต่างๆเพื่อใช้ประกอบการอธิบายในหัวข้อการเปิดเผยการประดิษฐ์โดยสมบูรณ์ โดยหมายเลขเหล่านี้ต้องไม่อยู่ในวงกลม วงเล็บ หรือเครื่องหมายใดๆ และหมายเลขเดียวกันให้ชี้แสดงชิ้นส่วนเดียวกัน และไม่ต้องระบุขนาดหรือบอกขนาดของชิ้นส่วนที่ได้ประดิษฐ์ขึ้น และไม่ต้องอธิบายรูปเขียน ให้ระบุเพียง รูปที่ 1 รูปที่ 2 หรือรูปที่ 3 เท่านั้น

#### **4. บทสรุปการประดิษฐ์**

เป็นส่วนของคำขอสิทธิบัตรการประดิษฐ์ที่จะช่วยให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสิทธิบัตร และผู้สนใจ สามารถตรวจค้นหรือค้นคว้าเกี่ยวกับการประดิษฐ์นั้น โดยไม่ต้องเสียเวลามาก ผู้ขอจะต้องจัดทำบทสรุปการประดิษฐ์ในทุกกรณี หากผู้ขอไม่ยื่นบทสรุปการประดิษฐ์ด้วย คำขอนั้นอาจถูกปฏิเสธได้

บทสรุปการประดิษฐ์ต้องสรุปสาระสำคัญของการประดิษฐ์ที่ได้เปิดเผยหรือแสดงไว้ในรายละเอียดการประดิษฐ์ ข้อถือสิทธิและรูปเขียน (ถ้ามี) โดยจะต้องระบุลักษณะทางเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการประดิษฐ์โดยย่อ แต่ต้องเป็นไปในลักษณะที่จะทำให้เข้าใจได้ดีขึ้นถึงปัญหาทางเทคนิคตลอดจนการแก้ไขปัญหาโดยการประดิษฐ์ และการใช้การประดิษฐ์นั้น โดยจะต้องรัดกุม ชัดแจ้งและมีถ้อยคำไม่เกิน 200 คำ

**การกำหนดจำนวนหน้า** ในแต่ละหน้าจะมีการกำหนดหน้าและจำนวนหน้าไว้ที่กึ่งกลางหน้ากระดาษ เอ 4 ด้านบนสุด ถ้าเป็นเนื้อหาในส่วนเดียวกัน ได้แก่ รายละเอียดการประดิษฐ์ ข้อถือสิทธิ รูปเขียน และบทสรุปการประดิษฐ์ ให้เรียงลำดับหน้าต่อเนื่องกันไป และให้ขึ้นหน้าและจำนวนหน้าใหม่ของแต่ละส่วนเช่น หน้า 1 ของจำนวน 3 หน้า, หน้า 2 ของจำนวน 3 หน้า, หน้า 3 ของจำนวน 3 หน้า เป็นต้น

การกำกับบรรทัด ทุกส่วนและแต่ละหน้า หากมีบรรทัดเกิน 5 บรรทัด ให้ระบุหมายเลขกำกับบรรทัดทุกบรรทัด ทางด้านซ้ายมือ และระบุต่อเนื่องกันลงมาตามลำดับ เช่น 5,10,15... เป็นต้น นอกจากแบบพิมพ์คำขอแล้ว ส่วนอื่นๆคือ รายละเอียดการประดิษฐ์ ข้อถือสิทธิ รูปเขียน และบทสรุปการประดิษฐ์ เป็นส่วนที่ผู้ขอจะต้องเตรียมจัดทำเองทั้งสิ้น ทั้งนี้จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายสิทธิบัตร และเพื่อประโยชน์ในด้านการบริหารงาน หลักเกณฑ์ และวิธีการดังกล่าวที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

- คำขอรับสิทธิบัตรและเอกสารหลักฐานจะต้องยื่นอย่างน้อย 2 ชุด ซึ่งจะคืนให้ 1 ชุดเพื่อเป็นสำเนาให้กับผู้ขอรับสิทธิบัตร
- คำขอจะต้องมีข้อความถูกต้อง ชัดเจน และครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในแบบพิมพ์

- คำขอและส่วนประกอบทุกส่วนจะต้องพิมพ์หรือดีดพิมพ์ข้อความเป็นภาษาไทย
- ลงลายมือชื่อผู้ขอหรือตัวแทน

นอกจากนี้ ยังมีรายละเอียดปลีกย่อยเกี่ยวกับการจัดเตรียมคำขอรับสิทธิบัตรอยู่เป็นอันมาก ก่อนจัดทำคำขอรับสิทธิบัตร ควรศึกษากฎกระทรวง (พ.ศ.2522) ออกตามความในพระราชบัญญัติสิทธิบัตรและประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้อง